

2. PIELIKUMS. PADOMES VIEDOKLIS PAR FINANŠU MINISTRIJAS MAKROEKONOMIKAS PROGNOZĒM (2016. GADA 16. JŪNIJS)

Šajā dokumentā ir sniegts Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) viedoklis par Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) izstrādātajām makroekonomikas prognozēm, kas tiks izmantotas par pamatu Latvijas Vidēja termiņa budžeta ietvara (turpmāk – VTBI) 2017.-2019. gadam (2017./19.), ko plānots iesniegt Saeimā 2016. gada 15. oktobrī, izstrādei. Lai atbalstītu Valdības darbu pie gadskārtējo dokumentu – stabilitātes programmas un VTBI – izstrādes, tika noslēgta vienošanās par agrīnu Padomes apstiprinājuma sniegšanu FM makroekonomikas prognozēm.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību (turpmāk – VPS), kas parakstīta 2016. gada 8. februārī, Padome ir atbildīga par FM makroekonomisko prognožu apstiprināšanu. Padome ir novērtējusi prognozi kopumā, un sniedz apstiprinājumu galveno makroekonomisko rādītāju, kas minēti zemāk, prognozēm. Prognožu apstiprināšanas procedūras laikā Padomei tika iesniegti detalizēti FM prognožu dati, tajā skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) struktūra un atsevišķu IKP komponentu attīstības scenāriji. Padome ir konsultējusies ar ārējiem ekspertiem, lai gūtu izpratni par darba tirgus pašreizējo stāvokli un tendencēm tajā, kā arī norisēm ekonomikā kopumā. Padome sniedz apstiprinājumu makroekonomiskajiem indikatoriem atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 20. pantā noteiktajam rādītāju tvērumam. Apstiprinātie indikatori apkopoti 2. tabulā šī dokumenta beigās.

	2016	2017	2018	2019
Reālā IKP izaugsme				
FM	2,5	3,5	3,4	3,4
LB	2,0	3,0	–	–
EK	2,8	3,1	–	–
SVF	2,5	3,6	3,8	3,8
Nominālā IKP izaugsme				
FM	2,8	5,3	5,7	6,1
LB	–	–	–	–
EK	–	–	–	–
SVF	3,0	5,2	5,8	5,9
Inflācija				
FM	0,0	1,6	2,0	2,5
LB	–0,4	1,3	–	–
EK	0,2	2,0	–	–
SVF	0,2	1,7	2,0	2,0
IKP deflators				
FM	0,3	1,7	2,2	2,7
LB	–	–	–	–
EK	1,0	2,2	–	–
SVF	0,5	1,5	1,9	1,9
Izlaižu starpība				
FM	–1,1	–0,3	0,2	0,7
LB	–	–	–	–
EK	1,8	1,8	–	–
SVF	–	–	–	–

1. tabula. Dažādu institūciju galveno makroekonomisko rādītāju prognozes, %. (FM prognoze – 2016. gada 8. jūnijs, LB prognoze – 2016. gada 10. jūnijs, EK prognoze – 2016. gada maijs, SVF prognoze – 2016. gada maijs). Datu avoti: FM, LB, EK, SVF.

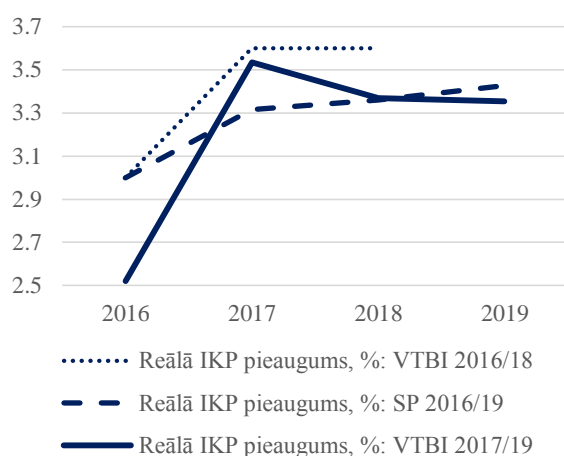
FM prognozes ir salīdzināmas ar Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) un Starptautiskā Valūtas fonda (turpmāk – SVF) makroekonomiskajām prognozēm, bet ir optimistiskākas par Latvijas Bankas (turpmāk – LB) prognozēm (1. tabula). Joprojām ir spēkā viedokļu dažādība par izlaižu starpībām starp FM un EK: kamēr EK redz Latvijas ekonomiku darbojamies nedaudz virs potenciāla, FM uzrāda nelielu negatīvu izlaižu starpību 2016. un 2017. gadam.

Turpinās Latvijas izaugsmes prognožu pārskatīšana samazinājuma virzienā – tas attiecas gan uz reālā, gan nominālā IKP pieaugumu salīdzinājumā ar prognozēm Stabilitātes programmā 2016./19. un VTBI 2016./18. Jāatzīmē, ka šobrīd lielākā daļa pasaules valstu, tostarp lielākā daļa Latvijas tirdzniecības partnervalstu, piedzīvo samazinājumu prognozētajā ekonomiskajā izaugsmē. Augsta nenoteiktība saglabājas gan attiecībā uz pašreizējiem makroekonomiskajiem apstākļiem, gan nākotnes izaugsmes perspektīvām. EK prognozē mērenu Eiropas ekonomikas izaugsmi. To lielā mērā turpinās atbalstīt iekšējais pieprasījums, ko nedaudz līdzsvaros aktivitātes pieaugums investīciju sektorā sakarā ar plānoto Ieguldījumu plāna

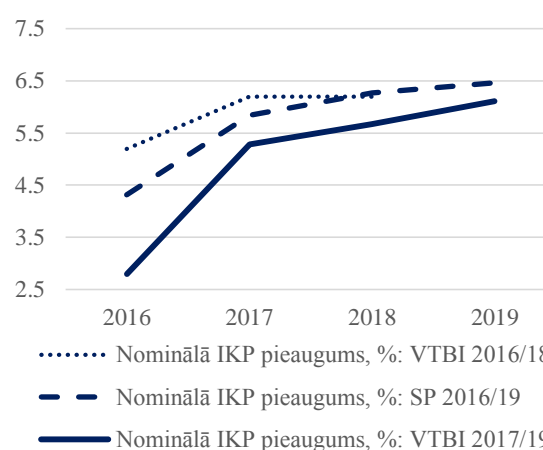
Eiropai darbības uzsākšanu, tomēr strauja ekonomiskā izaugsme Eiropā kopumā nav gaidāma¹.

Padome apstiprina reālā IKP izaugsmes prognozi pārskata periodam. Salīdzinājumā ar iepriekšējo prognozi Stabilitātes programmas 2016./19. ietvaros, reālā IKP pieauguma tempa prognoze ir samazināta par 0,5 procentpunktiem līdz 2,5% 2016. gadam, bet palielināta par 0,2 procentpunktiem līdz 3,5% 2017. gadam un nav mainīta pārējiem pārskata perioda gadiem, proti, 2018. un 2019. gadiem, prognozējot to 3,4% līmenī (1. attēls).

2016. gada pirmā ceturkšņa rezultāti liecina, ka Latvijas ekonomika attīstās ievērojami lēnāk, nekā tika gaidīts 2016. gada sākumā, kad FM izstrādāja iepriekšējās makroekonomiskās prognozes. Galvenais iemesls IKP izaugsmes krasam samazinājumam ir ilgstošā stagnācija investīciju sektorā, kas skaidrojama ar ES fondu ieplūšanas ekonomikā kavēšanos. Tas atstāja spēcīgu ietekmi uz būvniecības nozari, kas pieredzēja 19% kritumu šī gada pirmajā ceturksnī salīdzinot ar 2015. gada pirmo ceturksni. Tāpat mazumtirdzniecības izaugsmes apjomu palēnināšanās, vairumtirdzniecības apgrozījuma samazinājums un kravu apgrozījuma kritums Latvijas ostās veicināja lēnāku IKP pieaugumu nekā prognozēts.

1. attēls. Reālā IKP pieauguma prognoze. Avots: FM.

2. attēls. Nominālā IKP pieauguma prognoze. Avots: FM.

Viens no pieņēmumiem, kas ir pašreizējā reālā IKP pieauguma prognozes pamatā, ir saistīts ar investīciju nozares strauju izaugsmi 2017. gadā saistībā ar gaidāmo ES fondu līdzekļu ieplūšanu ekonomikā. Padome norāda uz risku par lēnāku investīciju sektora atgūšanos nekā FM prognozē, ņemot vērā vēsturiskās tendences, kas liecina, ka lielākā daļa maksājumu darbuzņēmējiem tiek veikti septiņu gadu plānošanas perioda pēdējos gados (šajā plānošanas periodā – 2018.-2022.gadā).

Padome vērtē pašreizējo reālā IKP izaugsmes prognozi kā pamatā reālistisku. Straujš algu pieaugums un joprojām zemas enerģijas cenas ļauj sagaidīt mērenu reālā IKP pieaugumu.

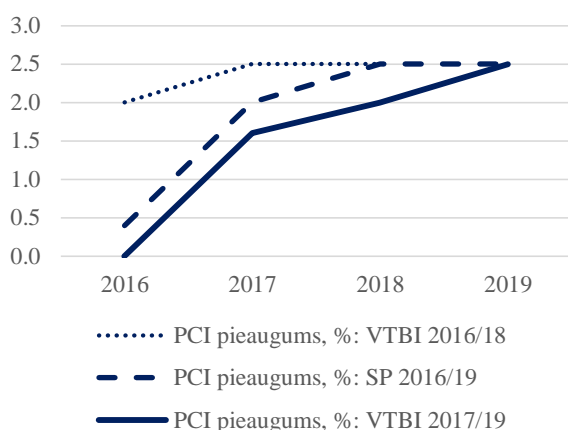
Padome apstiprina nominālā IKP pieauguma prognozi pārskata periodam. FM ir samazinājusi nominālā IKP pieauguma prognozi pārskata periodam par 1,5 procentpunktiem līdz 2,8%; pārējiem gadiem prognozes samazinājums ir par 0,5, 0,6 un 0,3 procentpunktiem salīdzinājumā ar Stabilitātes programmas 2016./19. prognozēm (2. attēls). Reālā IKP pieaugumam tiekot samazinātam tikai nedaudz, nominālā IKP izaugsmes prognozes samazināšana galvenokārt ir saistīta ar ievērojamo samazinājumu inflācijas un IKP deflatora prognozēm.

Padome apstiprina izmaiņas patēriņa cenu indeksa (turpmāk – PCI) (inflācijas) prognozi pārskata periodam. Padome atbalsta lejupvērstu prognozes korekciju inflācijai no 0,4% Stabilitātes programmā 2016./19. līdz 0,0% šobrīd 2016. gadam, no 2,0% līdz 1,6% 2017. gadam un no 2,5% līdz 2,0% 2018. gadam (3. attēls). 2017. un 2018. gadiem prognoze ir nedaudz augstāka nekā Eiropas

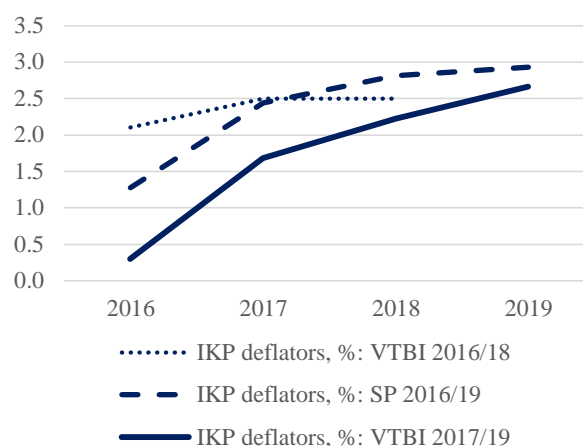
¹ European Economic Forecast. Spring 2016. Pieejams: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eip/pdf/ip025_en.pdf, skatīts 09.06.2016.

Centrālās bankas prognoze Eiropai kopumā (1,3% 2017. gadam un 1,6% 2018. gadam)², kas izskaidrojams ar cenu konverģences procesu.

Padome apstiprina IKP deflatora prognozi pārskata periodam. Padome akceptē IKP deflatora prognozes pārskatīšanu 2016. gadam, prognozējot to pašreizējai situācijai atbilstošākā līmenī nekā FM iepriekšējā prognozē, proti, samazinot no 1,3% līdz 0,3% 2016. gadā, un no 2,4% līdz 1,7% 2017. gadā (4. attēls). Tas saistīts ar prognožu samazināšanu privātā un valsts patēriņa deflatoriem, kā arī bruto kapitāla veidošanas un eksporta deflatoru prognožu izmaiņu no pozitīviem uz negatīviem skaitļiem, ko daļēji kompensē negatīva importa deflatora prognoze.

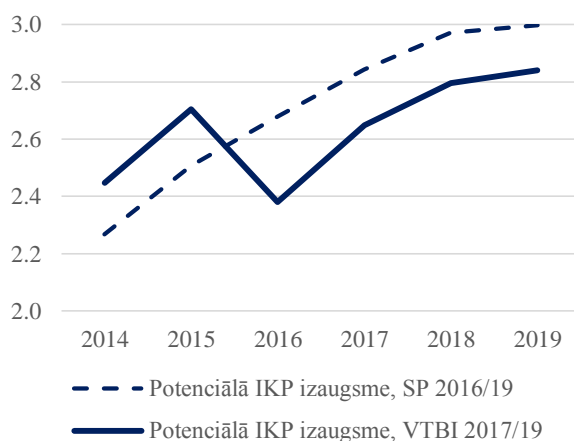

3. attēls. Inflācijas prognoze. Avots: FM.

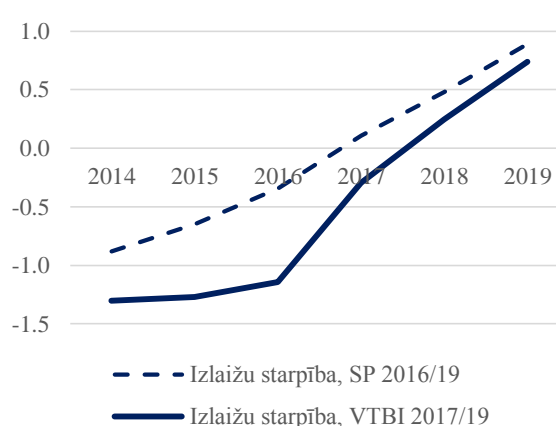

4. attēls. IKP deflatora prognoze. Avots: FM.

Padome apstiprina potenciālā IKP izaugsmes prognozi un izlaižu starpību prognozi pārskata periodam. FM prognozes izmaiņa potenciālā IKP pieaugumam rada negatīvāku izlaižu starpību 2016. un 2017. gadam un mazāk pozitīvu izlaižu starpību 2018. un 2019. gadam, nekā prognozēts iepriekš (5. un 6. attēls).

5. attēls. Potenciālā IKP pieaugums, %. Datu avots: FM.

6. attēls. Izlaižu starpības, % no potenciālā IKP. Datu avots: FM.

Padome pieņem FM skaidrojumu, ka 0,3 procentpunktu samazinājums potenciālā IKP izaugsmei 2016. gadā ir saistīts ar ieilgušo dīkstāvi investīciju sektorā. Saskaņā ar ražošanas funkciju, tas rezultējas zemākā potenciālajā kapitāla līmenī nekā vērtēts iepriekš. Pārējiem gadiem potenciālā IKP

² 2016. gada jūnijs Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. Pieejams: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eurosystemstaffprojections201606.lv.pdf?b5b8e2d20d82a0ff9ec84aef99e767c4>, skatīts 09.06.2016.

pieauguma prognozes samazinājums par 0,2 procentpunktiem ir skaidrojams ar bāzes efektu no potenciālā IKP pieauguma prognozes pazemināšanas 2016. gadam.

	2016	2017	2018	2019
Reālā IKP izaugsme	2,5	3,5	3,4	3,4
Nominālā IKP izaugsme	2,8	5,3	5,7	6,1
Inflācija	0,0	1,6	2,0	2,5
IKP deflators	0,3	1,7	2,2	2,7
Potenciālā IKP izaugsme	2,4	2,6	2,8	2,8
Izlaižu starpība	-1,1	-0,3	0,2	0,7

2. tabula. Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %.

